

19. 2. 2021

Vezměte, prosíme, na vědomí, že text článku odpovídá platné právní úpravě ke dni publikace.

Akciová společnost ve světle novely zákona o obchodních korporacích

Tímto článkem navazujeme na sérii příspěvků naší kanceláře, které jsme věnovali první rozsáhlé novele zákona č. [90/2012](#) Sb., o obchodních společnostech a družstvech (zákon o obchodních korporacích), ve znění pozdějších předpisů (dále jen „ZOK“).

Počínaje letošním rokem, běží obchodním společností jednoletá přechodná lhůta k tomu, aby uvedly svá ujednání zakladatelských právních jednání a společenských smluv do souladu s novými ustanoveními ZOK. Jelikož předchozí příspěvek jsme věnovali společností s ručením omezeným, **v tomto článku se zaměříme na některé z nejdůležitějších změn akciových společností.**

Změna monistického systému

Patrně nejvýznamnější změnou je změna vnitřní struktury uspořádání monistické akciové společnosti. Rozdíl mezi monistickým a dualistickým uspořádáním společnosti spočívá, jak názvy naznačují, právě v počtu orgánů. V dualistickém systému zřizuje společnost valnou hromadu, představenstvo a dozorčí radu, v monistickém systému pak do letošního roku zřizovala společnost valnou hromadu, statutárního ředitele a správní radu. Zatímco v prvním případě (dualistický systém vnitřního uspořádání) má společnost vedle valné hromady dva orgány, v případě druhém (monistický systém vnitřního uspořádání) měla společnost také rovněž dva orgány. Protože se tyto systémy v podstatě nelišily, není divu, že se právní úprava stávala předmětem odborné kritiky a s účinností k 1. 1. 2021 bylo přistoupeno k její jednoznačné a zásadní změně, která vedla k zániku orgánu statutárního ředitele v akciové společnosti s monistickým uspořádáním, čímž se tento systém zařadil do konkurence ostatních evropských právních úprav.

Dle dřívější právní úpravy nemuselo být v praxi vždy zřejmé, které kompetence náleží správní radě a které statutárnímu řediteli. Nově, tím že ve společnosti existuje kromě valné hromady pouze správní rada (jakožto jediný další orgán), je již rozdělení kompetencí jednoznačné. Statutárním orgánem v akciové společnosti s monistickou strukturou vnitřního uspořádání je nově správní rada. Správní radě je svěřeno nejen obchodní vedení, ale i dohled nad činností společnosti. K počtu členů správní rady akciové společnosti ZOK uvádí, že společnost má tři členy správní rady, neurčí-li stanovy jinak a nedojde-li k výslovné úpravě délky funkčního období člena správní rady, platí, že je tříleté. Správní rada tak může mít i jediného člena, pokud to určí stanovy. Pro přehled dodáváme, že původně byla navrhována změna tak, aby správní rada měla *nejméně* tři členy, přijata však nebyla.

Ačkoliv se veškeré změny týkající se monistických akciových společností uplatní již nyní, zejména s ohledem na skutečnost, že k 1. 1. 2021 došlo rovněž automaticky k výmazu statutárního ředitele z obchodního rejstříku a s tím spojené automatické převedení zástupčího oprávnění na členy správní rady, jsou na základě přechodných ustanovení společnosti povinné přizpůsobit své stanovy novelizovanému znění ZOK a založit stanovy do sbírky listin obchodního rejstříku až do 1. 1. 2022.

Zánik funkce statutárního ředitele s sebou přináší mnohé konsekvence. Zásadní změnou je, že statutární ředitel již není oprávněn zastupovat (jednat ze) společnost, jelikož zastupování společnosti nyní náleží správní radě, resp. jejím členům. Do doby, než společnost přizpůsobí znění svých stanov

nové právní úpravě ZOK obecně platí (pokud stanovy nestanoví jinak), že společnost zastupuje každý člen správní rady samostatně, a to právě na základě automaticky provedené změny v obchodním rejstříku k 1. 1. 2021. Tento způsob zastupování společnosti však nemusí být pro všechny společnosti zcela vhodný, když některé společnosti, které mají více členů správní rady by například preferovali, aby společnost zastupovali alespoň dva členové správní rady společně. I z tohoto důvodu doporučujeme neodkládat přizpůsobení stanov novelizovanému znění ZOK a přistoupit k úpravám raději co nejdříve. V této souvislosti také došlo k zneplatnění přístupových údajů do datové schránky společnosti statutárního ředitele a vystavení nových přístupových údajů členům správní rady. Kromě zastupování má zrušení funkce statutárního ředitele dopad i na jeho odměnu a další související plnění. Jestliže má statutární ředitel se společností uzavřenou smlouvu o výkonu funkce a funkce statutárního ředitele zanikla, došlo tím zároveň k zániku smlouvy o výkonu funkce. Statutární ředitel tak již nyní nemá nárok na odměnu za výkon funkce a případná další plnění dohodnutá v rámci této smlouvy v souvislosti s výkonem jeho funkce, jelikož došlo k jejímu zániku a žádnou funkci již tedy nevykonává. V této souvislosti bude třeba vypořádat práva a povinnosti mezi společností a statutárním ředitelem z této smlouvy plynoucí. Zároveň bude zcela pravděpodobné, že bude třeba uzavřít nové smlouvy se členy správní rady o jejich výkonu funkce, a to i s ohledem na jejich nové pravomoci.

Lze však doporučit, aby se společnosti co nejdříve připravily na nezbytné provedení změn stanov a provedly jejich aktualizaci, a to třeba i z důvodu úpravy a přizpůsobení zástupčích oprávnění členů správní rady dle požadavků společníků společnosti, nikoli dle automaticky provedeného zápisu, který nemusí odpovídat představám společníků.

Vysílací akcie

Zcela nově ZOK umožňuje vydávání tzv. vysílacích akcií, na jejichž základě akcionář společnosti získá možnost *vyslat* svého kandidáta do některých orgánů akciové společnosti – do představenstva (upravuje ustanovení § 438a ZOK), dozorčí rady (upravuje ustanovení § 448b ZOK) a správní rady (upravuje ustanovení § 458 ZOK).

Je přitom zřejmé, že vydání takových akcií musí být nejprve upraveno ve stanovách společnosti, a to uvedením, že s akcií je spojeno právo jmenovat jednoho člena (nebo více členů) představenstva (dozorčí rady či správní rady) a takto jmenovaného člena odvolat. Společnost tedy může vydat akcie s vysílacím právem jako zvláštní druh akcií. Zákon však stanovuje určitý limit, kdy celkový počet takto jmenovaných členů nesmí být větší než počet členů představenstva (dozorčí rady či správní rady) obecně volených valnou hromadou. Uvedené pravidlo je kogentní.

Valná hromada - právo na doprovod

Novela ZOK rovněž umožňuje, aby s akcionářem na valné hromadě byla přítomna i jedna jím určená osoba (tzv. doprovod), nevyloučí-li to stanovy. Taková osoba však musí prokázat, že je vázána mlčenlivostí v takovém rozsahu, jako akcionář.

Toto nové ustanovení tedy přímo umožňuje přítomnost jiné osoby odlišné od akcionáře na valné hromadě společnosti, pokud to tedy stanovy nevyločují, jejíž přítomnosti akcionář obvykle využije a ocení právě v případě projednávání složitější problematiky, kdy požaduje přítomnost takové osoby právě například za účelem porady či odborné konzultace provedené přímo na jednání valné hromady.

Valná hromada - rozhodování per rollam

Rozhodování mimo valnou hromadu, tzv. formou *per rollam*, dostalo ve světle novely ZOK také poměrně zásadní změny, přičemž tato však pro akcionáře znamená značné zpřísnění a přináší i vyšší

finanční náklady, a to v případě kdy, je rozhodováno o záležitostech, u kterých je vyžadováno osvědčení valné hromady formou veřejné listiny.

Nově platí, že pokud vyžaduje ZOK, aby rozhodnutí valné hromady bylo osvědčeno veřejnou listinou, již samotný návrh rozhodnutí per rollam musí mít formu veřejné listiny, přičemž akcionářům se v takovém případě zasílá kopie veřejné listiny o návrhu rozhodnutí. Ve vyjádření akcionáře musí být mimo jiné uveden i obsah návrhu rozhodnutí valné hromady, jehož se vyjádření týká a podpis akcionáře na vyjádření musí být úředně ověřen.

Valná hromada - namítání neplatnosti usnesení

Novela ZOK rovněž upřesňuje otázku namítání neplatnosti usnesení valné hromady, když výslovně stanovuje, že neplatnost usnesení valné hromady se akcionář nemůže dovolávat, jestliže akcionář proti usnesení nepodal odůvodněný protest, ledaže navrhovatel nepodal protest ze závažného důvodu. Zásadní tedy v této otázce je, aby akcionář v podávaný protest řádně a jasně odůvodnil.

Právnícká osoba členem orgánu

Novela ZOK do značné míry upravila také podmínky pro právnícké osoby být členem voleného orgánu akciové společnosti. Dosavadní úprava umožňovala členství právnícké osoby ve voleném orgánu a dovolovala, aby ta byla zastoupena další právníckou osobou a umožňovala tak další obdobné řetězení. Nezřídka kdy se tak mohlo stát, že zjistit koncový článek tohoto řetězce mohlo být obtížné a někdy i nemožné. Aby se zamezilo tomuto řetězení, zákonodárce zvolil nový přístup.

Jestliže je členem voleného orgánu akciové společnosti právnícká osoba, musí tato právnícká osoba bez zbytečného odkladu po svém zvolení do orgánu akciové společnosti zmocnit konkrétní fyzickou osobu, která splňuje požadavky a předpoklady pro výkon funkce, aby ji v daném orgánu zastupovala, a navíc musí dojít i k zapsání jejího zástupce do obchodního rejstříku. V tomto ohledu je nutné, aby zápis právnícké osoby, jakožto člena voleného orgánu, a konkrétní jím zmocněné fyzické osoby, která ho bude při výkonu funkce zastupovat, do obchodního rejstříku byl proveden společně (najednou), jelikož bez zápisu zástupce právnícké osoby nelze zápis právnícké osoby jakožto člena orgánu do obchodního rejstříku provést.

Právnícká osoba má povinnost učinit do třech měsíců ode dne, kdy jí funkce v orgánu vznikla, změnu zápisu v obchodním rejstříku, kdy zároveň s tímto je povinna uvést i konkrétní fyzickou osobu, jako jejího zástupce, a to pod sankcí zániku funkce této právnícké osobě. Obdobně je nutné postupovat i v případě, kdy zmocněnci zmocnění zanikne, a to do třech měsíců od toho okamžiku, kdy došlo k zániku zmocnění, opět pod sankcí zániku funkce takového člena statutárního orgánu.

Smlouva o výkonu funkce

Zákonodárce nově změnil úpravu schvalování smlouvy o výkonu funkce tak, že nedojde-li k jejímu schválení nejvyšším orgánem společnosti, tato smlouva vůbec nenabude účinnosti.

Co se týká účinnosti tak dále platí, že nerozhodl-li nejvyšší orgán společnosti jinak, je schválená smlouva účinná ode dne jejího uzavření, nebo ode dne vzniku funkce, podle toho, který z těchto dnů nastal později. Pokud by však smlouva o výkonu funkce obsahovala takové ujednání, které je v rozporu se společenskou smlouvou, se použijí ujednání společenské smlouvy. Jestliže však byla-li smlouva o výkonu funkce schválena většinou vyžadovanou pro změnu společenské smlouvy, pak se použijí ujednání obsažená ve smlouvě o výkonu funkce. I tato konstrukce je odlišná od předchozí právní úpravy.

Výmaz údajů ze zakladatelského právního jednání

Zakladatelské právní jednání akciové společnosti zpravidla obsahuje informace, které jsou po samotném vzniku společnosti již obsoletní. Jedná se typicky o informace, týkající se vkladové povinnosti zakladatelů, volby prvních členů statutárního orgánu, určení správce vkladu nebo ocenění nepeněžitého kapitálu.

Doposud však panovaly nejasnosti ohledně toho, zda „změna“ stanov, spočívající ve vypuštění těchto údajů je změnou stanov v pravém slova smyslu, se všemi procedurálními důsledky. Nyní je postaveno najisto, že vypuštění obsoletních údajů ze zakladatelského právního jednání není změnou zakladatelského právního jednání. Novela navíc velmi prakticky připouští, aby stanovy zakladatelské právní jednání společnosti určovalo, že vypuštění těchto údajů je v kompetenci statutárního orgánu.

Ochrana akcionářů

V neposlední řadě došlo také k úpravě ustanovení § 244 ZOK, týkajícího se ochrany akcionářů, kdy došlo k vypuštění jeho druhého odstavce, který stanovoval, že k právním jednáním, jejichž účelem je nedůvodné zvýhodnění jakéhokoliv akcionáře na úkor společnosti nebo jiných akcionářů, se nepřihlíží, ledaže tento zákon stanoví jinak nebo by to bylo na újmu třetím osobám, které na taková právní jednání v dobré víře spoléhaly. Zákonodárce takové ustanovení považuje za nadbytečné, zejména proto, že pro ochranu svých práv má společník mnoho jiných instrumentů, jako např. namítání neplatnosti rozhodnutí valné hromady. Toto ustanovení tedy nově obsahuje pouze obecné pravidlo stanovující, že společnost zachází za stejných podmínek se všemi akcionáři stejně.

Závěr

Novela ZOK s sebou přináší poměrně značné změny, zejména co se týká změny monistické struktury vnitřního uspořádání, zavedení tzv. vysílacích akcií či nových podmínek pro valné hromady konané ve formě per rollam a možnosti mít na valné hromadě doprovod. Zároveň přináší novela i vyjasnění některých výkladových problémů. V souvislosti s novelou bude zejména třeba dbát na to, aby společnosti nezapomněli splnit své zákonné povinnosti a uvedli do souladu znění stanov ve stanovené zákonné jednoleté lhůtě, přičemž rozhodně doporučujeme toto neodkládat.

Mgr. Bc. Štěpánka Vajdová,
advokátní koncipientka

Mgr. Tomáš Maux,
advokátní koncipient

[PEYTON legal advokátní kancelář s.r.o.](#)

Futurama Business Park
Sokolovská 668/136d

186 00 Praha 8 - Karlín

Tel.: +420 227 629 700

E-mail: info@plegal.cz

© EPRAVO.CZ - Sběrka zákonů, judikatura, právo | www.epravo.cz

Další články:

- [Právní due diligence nemovitostí: na co se v praxi skutečně zaměřit](#)
- [Hmotněprávní opatrovník obchodní korporace: mezi efektivní ochranou a zásahem do korporální autonomie](#)
- [Zákon Lugovéhoho: jak Rusko přepisuje pravidla mezinárodních arbitráží](#)
- [Novelizace nařízení EU o odlesňování \(EUDR\)](#)
- [Prekluze důvodu neplatnosti VH](#)
- [Jak zahájit provoz mezinárodní letecké linky do České republiky \(EU\): právní požadavky pro aerolinky ze třetích zemí](#)
- [TOP 5 judikátů z korporátního práva za rok 2025](#)
- [Odštěpný závod zahraniční společnosti optikou NIS2: Jak správně určit velikost podniku?](#)
- [Byznys a paragrafy, díl 31. - létající pořizovatel ve světle nového stavebního zákona](#)
- [SCHEJBAL& PARTNERS stáli u získání jedné z prvních licencí dle MiCA v ČR](#)
- [Proč dnes více než polovina M&A transakcí ve střední Evropě nekončí podpisem](#)